THE BULGARIANS FROM BANAT: IMPLEMENT DIFFERENT WAYS OF TRANSMITTING BULGARIAN FOLK STORIES INTO ROMANIAN

Eliana-Alina POPEŢI, PhD Candidate, University of the West, Timişoara

Abstract: Banat, being the perfect environment for intercultural research, presents a fine example when it comes to interethnic interaction. Therefore, the first part of the study puts into perspective the specific culture of the Banat region and the research process which was followed by this article. The study in question is directed towards the community of Bulgarians living in Dudestii Vechi, jud. Timis. Being a historical community in the Banat region, the Banat bulgarians offer the researcher a diverse research opprotunity when it comes to telling Bulgarian folk stories in Romanian. The manner of improvising traditional story telling when it comes to recording, manners of the adaptation of the text from the maternal language to the Romanian language, gives rise to an intercultural and inter linguistic phenomenon. At the same time, the study is representative of the present standing of popular folk tale, and it determines the actual portrait of the story teller as much as the process of interaction between him and the researcher.

Keywords: folk story, Banat, transmitting, Bulgarians, intercultural

Introducere

Studiul de faţă ar putea beneficia de două premise de început: pe de o parte, basmul popular şi aria sa teoretică, iar pe de altă parte, dialogul intercultural în regiunea Banatului, unde comuniatea de bulgari este una de dimeniune istorică. Pentru a realiza o imagine a specificului cultural bănăţean, voi reda o succintă descriere relevantă, fără a intra foarte mult în detalii de factură istorică:

„Situat într-o arie de interferenţă între centrul şi răsăritul Europei, între nordul şi sudul ei, străbătut de Dunăre şi sprijinit de Munţii Carpaţi, schimbând în decursul istoriei zece stăpâniri diferite, Banatul a fost întotdeauna un spaţiu de siguranţă şi de civilizaţie. Specificul său se datorează în primul rând coexistenţei pe suprafaţa lui a acestor numeroase etnii, cu religii, limbi şi stadii de dezvoltare diferite, dar toate contribuind cu câte ceva la progresul general al regiunii. Dar, deşi regiune profund plurietnică şi plurilingvistică, Banatul s-a evidenţiat întotdeauna prin spiritul de toleranţă şi înţelegere între naţionalităţile sale. ” [1]

În acest climat, bulgarii bănăţeni reprezintă una dintre etniile istorice şi cu un rol marcant pentru caracterul regional: „ În anul 2006 s-au împlinit 268 de ani de când un grup de bulgari emigranţi din nord-vestul Bulgariei s-au aşezat pe meleagurile bănăţene. Aceştia sunt cunoscuţi în istorie cu numele de bulgari bănăţeni. Timp de peste 250 de ani ei nu au avut legături cu patria de origine, trăind înconjuraţi de de alte culturi, de alte naţionalităţi. Cu toate acestea au reuşit să-şi păstreze identitatea culturală, obiceiurile, tradiţiile şi mai ales limba, păstrânduşi totodată şi identitatea naţională. Ba mai mult, au reuşit să creeze o cultură proprie.

[1] Mircea Rusnac, *Împotriva falsificărilor comuniste ale istoriei Banatului*, în *Banatera.eu*, [on line] URL: http://www.banaterra.eu/romana/rusnac-mircea-impotriva-falsificarilor-comuniste-ale-istoriei-banatului[Accesat în 20.11.2013].

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

Iată de ce Academia bulgară, prin vocea academicianului prof. Stojko Stojkov, consideră limba bulgarilor bănăţeni ca fiind a doua limbă literară bulgară."[2]

Pe baza acestor contexte, articolul se concentrează asupra etniei bulgare din Dudeşii Vechi şi vizează modul în care etniii bulgari transpun în limba română naraţiuni populare din cultura maternă. Se impune totodată menţiunea că articolul face parte dintr-un studiu mai amplu, realizat în 2010-2013, care a concentrat culegerea naraţiunilor de tip basmic de la mai multe etnii regionale.

Studiul de teren

Dintre multiplele forme de definire a basmului popular, voi opta spre a reproduce una a lui BarbuTheodorescu şi Octav Păun, deşi ar fi putut intra în discuţie şi alţi teoreticieni români. Prin urmare: ,,Basmul este cea mai vastă şi mai răspândită specie folclorică, corespunzând romanului din literatura cultă. Totodată, el este cea mai iubită creaţie populară [...] Termenul basm e sinonim cu cel de *poveste* (*povestă* şi *poveastă*), deşi unii folclorişti caută să-i diferenţieze, prin supranaturalul din basme ce-ar lipsi în poveşti. În anchete întreprinse printre ţăranii povestitori se constată că în popor nu există termenii de legendă şi fabulă: snoava este prea puţin folosită în Muntenia, iar în cuvântul de poveste sau basm se cuprind toate speciile genului"[3] În descrierea celor doi autori, specia basmului este remarcată prin latura sa terminologică şi faptul că unii termeni neutilizaţi de către populaţie au fost adoptaţi de către cercetători. În acelaşi timp, ipostaza basmului ca ,,cea mai iubită creaţie populară" va rămâne un pol de raportare pe parcursul studiului.

Pentru a nu intra în detalii de factură teoretică mai mult decât este cazul, voi direcţiona lucrurile în realitatea culeasă din teren. Materialul empiric al articolului de faţă constituie înregistrările a două povestitoare femei, aparţinătoare a două generaţii diferite, de etnie bulgară din Dudeştii Vechi, judeţul Timiş. Analizat la un nivel comparativ, materialul obţinut de la cele două femei relevă atât funcţii disticte ale basmului popular în prezent, cât şi modalităţi diferite de narare a textelor în limba română.

În cazul Terezei Catarov, în vârstă de 70 de ani, lucrurile se conturează în mod involuntar într-un context al povestitului apropiat de cel tradiţional. Mai exact, cea care efectuează înregistrarea naraţiunilor este nepoata acesteia, Tereza Catarov. Acest detaliu schimbă în mare parte modul în care povestitoarea tratează procesul de înregistrare. Pentru a aminti câteva detalii în ceea ce priveşte povestitul tradiţional, Mihai Pop rezumă informaţiile de bază sub forma unui fragment explcativ: ,,Ştim că seara bunici şi bunicele povesteau (poate în umele locuri mai povestesc şi aztăzi) copiilor când aceştia nu stăteau atârnaţi de televizor. Ştim că se povestea la şezătoare, la dezghiocatul porumbului, în cabanele forestiere, pe şantiere, în cazărmi, în tren în timpul călătoriilor lungi, în închisori etc. Dar consemnarea ocaziilor de a povesti este doar o abordate generală a problemei contexelor în care se performează şi receptează povestirile. Ele sunt doar cadrul general de loc şi timp al povestitului. Pentru a cunoaşte mai bine ce determiă un act de comunicare anumit, este de dorit ca în folclorisctică, ca şi în lingvistică, să ajungem la cunoaşterea nunaţată a contextelor.

[2] Nick Markov, *Bulgarii*, în *Banatera.eu,* [on line] URL: http://www.banaterra.eu/romana/node/927 [Accesat în 01.11.2013].
[33] Barbu Theodorecu, Octav Păun, *Folclor literar românesc,* Bucureşri, Editura Didactică şi Pedagigică, 1967, p. 213.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

Acestea sunt conotate social şi cultural, iar când adâncim componenţa grupurilor, prin indivizi, şi psihologic. Ele determină locul şi timpul în care se povesteşte şi, mai mult decât atât, situaţiile în care se povesteşte şi scopul povestitorului. Aceste determinări contribuie la înţelegerea fenomenului, atât la nivelul performării, cât şi la acela al receptării."[4]

Văzut între ,,ocazie" , ,,timp", ,,loc" conotaţie ,,socală", ,,psihoogică", ,,scop", povestitul tradiţional este repus în funcţiune nu graţie unui cercetător interesat de naraţiuni ale bulgarilor bănăţeni, ci de nepoata care determină un anume mod de a povesti.

Tereza Catarov narează două naraţiuni bulgăreşti în limba română şi le imporovizează cu interesul de a-şi epata în primul rând nepoata:

Şoricica

T.C.: Să începem? Povestea pe bulgăreşte îi zice *Mîšmšánka*.

T.C.: Şi înseamnă...?

T.C. : Şi înseamnă Şoricica. Era foarte demult o familie de oameni bătrâni ...n-au avut copii, n-au avut neamuri, erau singuri şi ....n-au avut cu cine să se înţeleagă, s-au ataşat de o şoricică. Şi ea i-o ajutat....

T.C.: Şoricica era a lor din gospodărie?

T.C.: Ăsta...precis că de acolo, că ei au văzut că ea e foarte isteaţă...Prima dată au urmărit-o, ce face şi tot în favoarea lor ca să-i ajute şi până....nu ştiu cum s-or ataşat aşa de ea că i-o ajutat în gospodărie...Ei fiind bătrâni, n-au putut să se aplece, o legat şireturile, ce o putut ea la...posibilitatea ei...cum era...Şi aşa că tot timpul....plecau de acasă, n-o luau când plecau de acasă, n-o luau ca să nu se piardă sau cineva să o fure, numa'.....acasă. Şi când plecau de acasă undeva, erau fără grijă că ea făcea toate, făcea curat, cum putea se târa pe jos...În grădină când îi vedea fugea iară după ei, smulgea până şi iarba, plivea acolo....Şi mult timp a fost aşa, da....o dată, nu ştiu, de Crăciun parcă, era de sărbătoare mare, ei se duceau la biserică şi erau fără grijă, iară ea avea grijă de mâncare, cum putea, se căţăra pe oală, nu ştiu, n-am fost acolo să văd ....

T.C.: chicoteli

T.C.: Şi...tot era pregătit şi ea să pună în supă tăiţeii. Cum o scăpat acolo, ce o făcut ....

T.C.: Vai....

T.C.: O picat în oală, în supă. O picat în oală şi n-o mai putut să iasă. Şi atunci ei bucuroşi când au venit acasă, au văzut tot rânduit, până şi farfuriile pe masă şi tot....Şi nu-i ea să-i întâmpine, că de obicei, venea tot timpul, cum deschidea uşa venea în faţa lor şi striga *Mîšmšánka*... aşa pe bulgăreşte „Unde eşti?", „Hai vino". *Mîšmšánka*..... bătrânul, *Mîšmšánka*... baba, nicicum nu apare şi atunci ...nicicum...şi au început să plângă...şi nu-i răspunsă şoricica asta şi atunci baba o început să .....dă năcaz şi aşa plângând moşu' când o văzut ..... după moşu' o început baba .....şi plângeau şi plângeau şi plângeau şi după aia s-o făcut şi seară şi ei tot plângeau. Şi moşu' o zis „Hai că totuşi acuma trebuie să trăim, suntem trişti şi năcăjiţi, dar trebuie să trăim în continuare ....că doar o mai veni cineva în ajutorul nostru ...că puterile tot mai puţine sunt la oameni bătrâni. Şi baba o zis „Nici nu-mi trebuie, nici nu o să .....niciodata" şi moşu' o luat polonicu' să-şi pună din oală de acolo de unde era

[4] Mihai Pop, *Folclor literar românesc, vol. I,* Editura Grai şi suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 1998, p. 321.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

supa, când deodată.....şoricica...că cum s-o înecat ea săraca când o vrut să pună tăiţeii. Na şi aşa de atunci iară o început să plângă, iară ....şi niciodată n-or mai avut oamenii ăştia aşa bucurie şi nici ajutor.

Poveste bulgărească

T.C.: A fost o dată un iepuraş foarte isteţ. Faţă de ceilalţi, el se descurca peste tot şi ...până la urmă el s-a văzut mai presus decât toţi iepurii şi o zis că „De ce io să nu mă căsătoresc dacă tot sunt cel mai deştept?"

TC: Clar....

T.C.: Ei...ei nu s-au gândit la aşa ceva....aştialalţi

T.C. chicoteli

T.C.: Da' el, uite aşa, s-o hotărât şi s-o pus să caute în pădure. A încercat peste tot, prima dată la vietăţile astea mai mici o încercat....

TC: La *Mîšmšánka*...

T.C: Da... la *Mîšmšánka*....la ariciul...la...după aia a început cu ăştia mai mari...o dat şi de căprioare, o încercat şi căprioarele şi lupi şi nimica. Şi o dată i-o surâs norocul ...a aprobat-o vulpea. Vulpea o zis „Lasă că şi eu sunt de acord, te iubesc şi ne luăm aşa...Na...da' vulpea, ea cu alte interese, de vicleană, nu aşa. El, sincer săracu'voia să fie în rând cu oamenii şi tot a mers să vorbească, s-o dus la ea mereu şi să stabilească cum, că el o vrut să facă chiar şi nuntă..să facă...dacă aşa s-a întâmplat...Au stabilit data nunţii şi cum era şi normal naşii...Trebuia prima dată să se ocupe de naşi, giveri, de ăştia iarăşi şi ...Până or acceptat, o găsit...lupu' să fie naş. Lupu' să fie naş da' nici lupu' iară nu-şi găseşte că la toţi le e frică de el. Să se alinieze acolo în alaiu' ăsta...nu?

TC: chicoteli

T.C.: Şi iară o trecut un timp bun până s-or....o aprobat tot pisica săraca. Ea a aprobat cu lupul să fie givăr prima dată. Na, asta-i bine. Acuma, naşii...naşii...iară nimeni. Până o găsit un aricel.

TC: chicoteli

TC: Era mai bun la suflet sau ştiu io? Că o aprobat să fie între ăştia periculoşi, să zic aşa. Şi ariciu', ariciu' iară caută .... nicicum...Cine iară vulpe? Poate s-or înţeles ele două între ele ca ăsta să fie naşu'. Deci ăsta mic de tot ...Naşu', naşa, vulpea ....şi asta....bine şi asta s-or înţeles. Şi acuma, să înceapă nunta. S-or adunat neamurile acolo în pădure, toţi veseli, fericiţi, să meargă la cununie...

C: chicoteli

TC: Şi acuma să plece...S-or aliniat acolo, prima dată mirele cu mireasa, după aia giverii, naşii, după naşi toţi acolo ce s-or adunat. Da' pe când să plece, el fiind mai deştept, iepurele o simţit că mireasa tot îl miroase...

C.: chicoteli

TC: Şi ăştia toţi din jur fac semne că se îmbrăţişeze, să se prindă la braţ, aşa să meragă cum îi normal la cununie şi când s-o apropiat mai bine de el, ea o început mai tare, dar el .....o început inima să-i bată cum bate la iepuraş, şi nici n-o putut să mai răsufle de frică.

TC: hiiiii

TC: N-o putut să răsufle. Şi ...dar o sperat totuşi că o să fie bine.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

TC: chicoteli

TC: Şi...când s-o apropiat de el mireasa, imediat l-o muşcat de gât. Şi până nuntaşii or văzut tot... Nuntaşii nu s-or prins imediat. Aşa pe bulgăreşte cum se zice *„Kat ij svábda ij vîdela, mumata začya ij izela”*. Până nuntaşii or văzut, mireasa o mâncat mereu.

TC: ioi

TC : Şi atunci toţi or început iară pe bulgăreşte: *„Sate uplacvat ij lesţa/ čj-i ustánala uduvîţa”*. Or început toţi să plângă, să bocească că ....vulpea mireasă o rămas văduvă....în loc să fie.....

C.: râsete

TC: O rămas văduvă din păcate...

TC: Şi tu asta de unde ai aflat-o?

TC: Păi eu de la bunicii mei. Era şi un fel de cântecel cu asta....

TC: Şi cealaltă ?

TC: Tot aşa. Că doară acuma de unde să mai auzi? Eu la 70 de ani....numa asta ce...cum o zis o femeie bătrână ...şi m-am mirat, da' acuma văd că e adevărat. Zice „Ce e pe cuier, o rămas acolo agăţat de cuier". Da' acuma pe cuier nu mai este loc, deci acuma uit repede, da' asta ţin minte că o fost la început pus pe cuier acolo agăţat.

TC: Da.

TC: Şi acuma cuieru-i plin şi se cam pierd, nu mai ţin minte.

TC: Da.

După cum reiese din interviul realizat de Tereza Catarov, ambele naraţiuni beneficiază de un final tragic. Ele au ca fir unificator interpretarea povestitoarei şi modul în care ea se raportează la înregistrare. Pentru titlu, Tereza Catarov aleg un cuvânt neobişnuit în limba română, *Şoricica*. Acesta constituie, în mod cert, cel dintâi semnal că povestitoarea deţine un spririt creativ şi improvizator de care orice bun povestitor se bucură. Mai mult, ea racţionează cu fermitate la fiecare întrebare a nepoatei sale. Practic, se simulează sau mai mult, reactivează un soi de povestit cu efectul descris la un moment dat de Giuseppe Pitrè: „Noi, copiii de altădată, ne amintim aceste naraţiuni pentru copiii şi pe bunica cea bătrână care ne aduna în jurul ei în lungile seri de iarnă şi cu un ritm bine controlat ne povestea de fii de regi şi de prinţese îndrăgostite, de mame vitrege rele şi de ficce vitrege nevinovate, de castele fermecate şi de zâne care se făceau nevăzute, de balauri care dorm cu ochii deschişi, de vulturi şi păsări vorbitoare. Noi ne apropiam şi cu privirile lacome, însoţeam tânărul prinţ în călătoriile sale periculoase, în spaimele sale, ne bucuram de reuşitele sale. Şi aproape că văd afectuasa naratoare care ne domina prin vorba ei eficace, răspundea întrebărilor noastre, ţinându-ne cuminţi cu ameninţarea întreruperii poveştii, privindu-ne pe unul sau pe altul, urmărnd atenţia noastră şi concentrându-se pe firul poveştii sale. (trad. mea)[5] Pe aceeaşi lungime de undă,

[5] „Noi, fanciulli d'una volta, ricordiamo queste ingenue narrazioni, e la vecchia nonna che nelle lunghe serate d'inveno, ci raccglieva intorno a sè e con misurate cadenze ci veniva favoleggiando di figli di re e di reginelle innamorate, di perfide madrigne e di innocenti figliastre, di castelli incantati e di fate che vi servivano invisibili, di draghi dormitenti cogli occhi aperti e di aquile ed ucelli parlanti. E noi ci accendevamo nel viso, e cogli sguardi avidi accompagnavamo nei suoi pericolosi viaggi il giovane re, dividevamo le sue ansie, gioivamo de' suoi trionfi. E ci par quasi di vedere l'affetuosa narratrice dominarci colla parola efficace, ripondere a' nostri <<perchè>>, tenerci buoni colla minacia d'una interruzione, guardarci or l'uno or l'altro tra paga della nostra attenzione e assorta nel filo della sua storia." Giuseppe, Pitrè, *Fabe, novelle e racconti popolari siciliani raccolti*

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

Tereza Catarov interpretează şi stimulează atenţia şi interesul ascultătorului amânând parcă finalul tragic.

Fiecare scenă beneficiază în discursul povestitoarei de o pregătire intensă. Sfâşitul micului animal în ziua de duminică şi în supa fierbinte atinge un ritual extrem de important pentru regiunea Banatului. Adăugarea pastelor în supă imediat înaintea sosirii familiei de la biserică şi a servirii prânzului, vizează gustul proaspăt al mâncării şi importanţa mesei dintr-o zi de sărbătăare. Planificarea finalului tragic în acest moment justifică intenţia transmiterii unui anume mesaj şi stimularea emoţională a publicului.

La nivelul transformării textului din pavlicheana bulgarilor bănăţeni în limba română, Tereza Catarov păstrează numele personajului, mai cu seamă în adresările directe ale bătrânilor „....Şi nu-i ea să-i întâmpine, că de obicei, venea tot timpul, cum deschidea uşa venea în faţa lor şi striga *Mîšmšánka...* aşa pe bulgăreşte „Unde eşti?", „Hai vino". *Mîšmšánka.....* bătrânul, *Mîšmšánka...* baba, nicicum nu apare şi atunci ...nicicum...şi au început să plângă...şi nu-i răspunsă şoricica asta şi atunci baba o început să .....dă năcaz şi aşa plângând moşu' când o văzut ..... după moşu' o început baba .....şi plângeau şi plângeau şi plângeau şi după aia s-o făcut şi seară şi ei tot plângeau."

Cel de-al doilea text, prezintă similitudini structurale şi chiar de interpretare cu cel dintâi. Prima parte a sa, nu pare să se bucure de o intensitate narativă, de vivacitata specifică naraţiunilor populare. Cu toate acestea, modul în care este povestit, asigură că se pregăteşte un episod care va înviora întreg textul.

Imaginea nunţii, este, de obicei, una finală în basmul popular, ea garantând un happy-end aşteptat. Tot aici, detaliile despre acesata sunt reduse, în veme ce textul Terezei Catarov prezintă toate informaţiile oraganizatorice ale evenimentului: găsirea unei soţii, a naşului, a soţiei pentru naş. Tot ambientul creat, scoate la iveală o carenţă a unei acţiuni mai veloce.

După cum atestă înregistrarea, există în permanenţă un liant neîntrerupt între chicotelile nepoatei şi interpretarea narativă. Urmează apoi tabloul nunţii, unde povestitoarea joacă un fel de rol menit să ademenească ascultătorul: „Şi acuma, să înceapă nunta. S-or adunat neamurile acolo în pădure, toţi veseli, fericiţi, să meargă la cununie...Şi acuma să plece...S-or aliniat acolo, prima dată mirele cu mireasa, după aia giverii, naşii, după naşi toţi acolo ce s-or adunat." Din acest punct, evenimentele se intâmplă într-un ritm alert, ghidate de vocea povestitoarei şi modul în care nu se mai opreşte în furnizarea unor mici detalii. Abrutizarea miresei vine pe nepregătite: „ Da' pe când să plece, el fiind mai deştept, iepurele o simţit că mireasa tot îl miroase..." Moartea micului personaj animalier nu poate fi evitată, iar ca de final, bocetul conservat în limba maternă aduce un echilibru textului.

Dincolo de exclamaţii şi bocet, Terza Catarov prezintă şi opinia sa despre acset gen de naraţiuni şi observă că ele sunt pe cale să se piardă. Este vorba despre un monolog mai degrabă, în care povestitoarea aminteşte de vorbele unei bătrâne: „Că doară acuma de unde să mai auzi? Eu la 70 de ani....numa asta ce...cum o zis o femeie bătrână ...şi m-am mirat, da' acuma văd că e adevărat. Zice „Ce e pe cuier, o rămas acolo agăţat de cuier". Da' acuma pe cuier nu mai este loc, deci acuma uit repede, da' asta ţin minte că o fost la început pus pe cuier acolo agăţat."

---

ed illustrati da Giuseppe Pitré, Con Discorso preliminare,Grammatica del dialetto e delle parlate siciliane. Saggio di novelline albanesi di Sicilia e Glossario, vol. I, Bologna, Forni Editore, 1985, p. 42, ediţia online.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

Textele furnizate de Tereza Catarov şi exprimarea concepţiei sale despre satutul basmului în actualitate, evidenţiază deschiderea informatorilor spre acest tip de naraţiuni şi faptul că povestitul oral (cel dinspre bunici spre nepoţi) se poate reactiva în orice moment.

La polul celălalt, Ani Talpeş, în vârstă de 49 de ani, de origine din aceeaşi localitate, manifestă o atitudine cu totul diferită, atât pentru procesul de înregsitrare, cât şi faţă de naraţiunea pe care o pune la dispoziţia cercetătorului.

Aflată la o generaţie distranţă de Tereza Catarov, Ani Talpeş pregăteşte întâlnirea cu cercetătorul şi nesigură de reuşita resuscitării din memorie a unei naraţiuni integrale, o construieşte dinainte, împreună cu mama ei. Mai mult, ea tehnoredactează textul, iar la vederea aparatului de înregistrat, îl reproduce din memorie, creându-se astfel două variante:

Poveste bulgărească - varianta scrisă

Se spune că, demult, când încă zmeii mai umblau pe pământ, când oamenii îşi încropeau căsuţe de lut şi şi le împrejmuiau cu crengi, când unii lucrau pe la alţii pentru câte un produs, pentru că nici bani nu erau pe vremea aceea.

Aşa s-a întâmplat şi cu o familie care avea un băiat de 14-15 ani, băiat care a văzut lumina zilei cu mult înainte de termen, fapt pentru care stătea prost cu judecata, fiind limitat în gândire.

Deci părinţii au decis că ar fi vremea să meargă şi el să câştige câte ceva pentru că fizic era foarte bine dezvoltat. L-au trimis aşadar să muncească. Băiatul a bătut ceva cale până a ajuns la o casă, a întrebat dacă nu au ceva de lucru pentru el, iar gazda l-a pus de îndată la treabă. Cu toate problemele lui, băiatul era foarte harnic şi şi-a făcut treba în foarte scurt timp şi foarte bine. Gazda, fiind prima zi, îi dă un ac drept răsplată şi îi spune ca mâine să vină iară. La întoarcere spre casă, nimereşte un om cu o cocie plină cu paie. Acesta îl ia în căruţă şi băiatul, neştiind ce să facă cu acul, îl înfige în paie. Ajuns acasă, mama îi cere plata pentru ce a lucrat în prima zi. Băiatul îi povesteşte că a primit un ac şi că l-a înfipt în carul cu fân cu care venise până acasă.

Mama îl dojeneşte şi îi spune că dacă mâine primeşte aşa ceva, să caute o hârtie, să învelească şi să aducă sub braţ. A treia zi primeşte un viţeluş şi conform sfaturilor mamei a tot căutat hârtii pe drum, a tot învăluit viţelul şi l-a tot strâns sub braţ, de era să-l omoare. L-a băgat direct în casă, l-a pus pe masă şi iar şi-a primit cearta:

„Când se mai întâmplă aşa, caută şi tu o sfoară, leagă-l, trage-l după tine şi du-l direct în stal şi pune-i tulei în faţă.”

A patra zi, mergând tot la acelaşi om la lucru, şi văzând acesta cât este de harnic, se hotărăşte să-i dea fata de soţie. Ion a căutat tot drumul sfori ca să o lege şi să o tragă după el, iar când a ajuns acasă, a băgat-o în stal şi –a pus în faţă tulei, după care a fugit la mama lui să se laude cu ce a primit. Ea s-a gâdit că acum a adus şi vaca, când colo, era o fată. Bineînţeles că iar l-a certat şi i-a spus că nu a făcut bine. Trebuia să o ia de mânuţă şi să o bage în casă şi să se poarte frumos cu ea.

Vine vremea să meargă în gostie la părinţii fetei şi fata cum l-a ştiut un pic ne..., l-a rugat să asculte de ea şi să facă numai cum zice ea. În primul rând, să nu mănânce mult (că el nu prea ştia cât îi trebuie). Când se vor aşeza la masă, să fie atent la ea şi când îl va călca ea pe picior, să se oprească din mâncat. Nici nu s-au aşezat bine la masă că trecu peste picioarele lui

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

o pisică care era de-a făta şi are era un pic mai greuţă. Ion a crezut că e soţia lui şi nu s-a atins deloc de mâncare. Degeaba au insistat toţi, inclusiv ea, că Ion n-a mai gustat din bucate. Deoarece s-a înnoptat, au decis să doarmă acolo. Când toată lumea a adormit, Ion i-a zis soţiei că ei îi este uşor, dar el moare de foame. Ea i-a zis că nu l-a oprit nimeni, dar Ion a zis că a fot călcat pe picior de cineva. Au ajuns la concluzia că era pisica, dar totuşi, el trebuia să mănânce ceva, că murea de foame. Ea l-a sfătuit să nu mai aprindă lampa, să meargă pe pipăite până la cuptor, unde ştie că mama ei a aşezat sarmalele care au rămas. El, bietul, a nimerit puii de pisică care între timp fătase şi i-a mâncat. S-a dus înapoi în pat şi a întrebat-o pe soţie de ce sarmalele mamei sale miaună.

„Doamne, ai mâncat puii de pisică...? Treci şi te culcă imediat!”

După un timp, i se face sete. Soţia îl trimite în veci să bea vin. El deschide robinetul, bea vin cât îi pică bine, dar uită să închidă robinetul. Se duce în fundul curţii la veceu, iar la întoarcere, calcă într-o baltă în dreptul beciului şi simte miros puternic de vin. Soţia se enervează pe el, şi ca să evite cearta de dimineaţă cu tatăl ei, îi spune să se îmbrace repede şi să plece acasă imediat. Ea se îmbracă prima şi îi şopteşte că ea iese, iar el să închidă uşa şi să se ia după ea. Un pic ameţit de la vin, el înţelege să ia uşa şi să fugă dpă soţie. După o bucată bună de fugit, soţia se întoace înapoi şi strigă să se grăbească, iar el îi răspunde:

„Păi ţie de ce ţi-ar fi greu? Păi n-ai zis tu să iau uşa?”

„Doamne, i-ai lăsat pe ai mei fără pui de pisică, fără vin şi acuma fără uşă! Acum du-o până acasă că vom vedea!”

Pe drum însă, obosesc şi îi apucă somnul. Ion urcă uşa pe nişte crengi într-un copac şi se culcă. Nu trece mult timp şi sub pom vin nişte zmei care îngroapă un sac de aur. Ion, ca să îi audă mai bine, se tot apleacă, până e căzu peste ei. Zmeul cel mai bătrân a începu să ţipe:

„Fugiţi cât puteţi şi nu vă uitaţi înapoi, că cine ştie cine ne-a urmărit şi vrea să ne omoare!”

Când s-au îndepărtat zmeii, Ion a luat comoara, şi-a luat soţia şi au plecat acasă. Şi au trăit fericiţi în belşug, doar că Ion nu a ieşit nicio clipă din vorbele soţiei lui, iar soţia a trăit toată viaţa cu consolarea că deşi şi-a luat bărbat sărac cu duhul, a ajuns să fie un om foarte bogat material.

Poveste bulgărească – varianta audio

A.T.: O să reiau ideea. Deci bunica era cea care ne povestea. N-au fost cărţi pe vremea aia şi multe poveşti nu erau cu Albă ca zăpada, cu zâne...

E.P.: Deci nu erau basme.

A.T.: Nu erau basme, erau poveşti din astea cumva rupte din viaţă, adică păţanii mai vechi, mai făcute aşa, într-o altă formă, povestite, ş-aşa, din care, zicea bunica, să şi învăţăm câte ceva, deci nu numa' să rămânem în cap cu o zână bună, cu ce ştiu eu ce sau, io ştiu nişte prinţi frumoşi ş-atât. Să înveţi ceva din basmul ăla şi să rămâi cu ceva care să-ţi, io ştiu, nu ştiu, să fie mai... mai cu învăţăminte, sau cum să zic, să...

E.P.: Să fie mai cu tâlc.

A.T.: Cu tâlc, aşa, poate că asta-i vorba, tâlc.

E.P.: Şi mai târziu, când aţi mers la şcoală aţi ajuns să citiţi basme sau...

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

A.T.: Da, mi-a plăcut foarte mult *Poveşti nemuritoare*. Volume întregi citeam. Chiar mi-au plăcut foarte mult. Alea da. Deja mare eram, şi prin liceu, cred că tot alegeam câte o carte de *Poveşti nemuritoare*.

E.P.: Da, că erau atunci la modă.

A.T.: Da, erau. Şi mi-au plăcut foarte mult.

E.P.: Şi textul pe care l-aţi pregătit pentru astăzi, de unde-l ştiţi?

A.T.: De la mama mea. În momentul în care mi-aţi spus că aţi vrea să vă spun şi o poveste am sunat-o şi am zis:

„Mamă, te gândeşti la ce poveşti, ce ştii mai frumos, ce poţi să-mi spui cel mai frumos, cea mai frumoasă poveste, să o povestim şi să o aşternem pe-o hârtie că am să i-o transmit cuiva."

Şi nah, am scris-o pe hârtie şi...

E.P.: Deci, practic, aţi reconstruit-o împreună cu mama.

A.T.: Am reconstruit-o. Păi, vă daţi seama că, nah eu, nespunând nici la copii nici..., m-am rupt oarecum de poveşti de când am citit eu, pentru mine, în liceu, când o fi fost ultimele poveşti aşa. De atunci, gata, s-a terminat. Ş-atunci n-am mai...

E.P.: N-aţi transmis mai departe.

A.T.: Nu, nu, nu. Mai mult bunicii, părinţii, deci mama mea, soacra mea, pentru fata mea, da' eu nu ţin minte să-i fi... Oi fi povestit eu aşa, puţintel, la culcare, da' nu zilnic, sau nu era ceva obicei. Nu, deci nu prea, mai mult bunicii...

E.P.: Şi, ce mai vreau să vă întreb... Naraţiunea asta aţi ştiut-o direct în limba română sau aţi tradus-o?

A.T.: Nu, în bulgăreşte.

E.P.: A, în bulgăreşte. Şi acuma aţi reconstruit-o.

A.T.: Oarecum am refăcut-o, da, în româneşte ca să putem povesti un pic aşa...

E.P.: Păi, mi-o povestiţi?

A.T.: Sigur că da. Păi, se spune că tare demult, într-o familie, soţ-soţie, nah, nu puteau să aibe copii. Şi, într-un final, Dumnezeu S-a îndurat şi la ani mai înaintaţi s-a născut un băieţel, da' nici ăla la termen săracu'. Şi, nefiind la termen, a avut nişte lipsuri băieţelu'. Era mai neştiutor, mai nepriceput, mai ne-. Şi atunci a crescut cu foarte multă dragoste de la părinţi, a fost totul ok. Şi când a crescut mărişor a trebuit să muncească şi el, normal, să ducă părinţii un pic, să vadă cum se munceşte, cum se câştigă că, fiind şi ei sărăcuţi, trebuia să muncească şi copilu' la rândul lui. Era deja june, sau cum să zic, tânăr flăcău şi l-au trimis. Şi copilu' a început să umble din casă-n casă şi a ajuns într-un final la o familie mai înstărită, a bătut la poartă, s-a prezentat şi a cerut ceva de lucru. Ş-atuncea gazda respectivă ia dat ceva să facă. Şi el, chiar dacă era nepriceput mintal sau ne... nu găsesc cuvântul...

E.P.: Mai puţin dezvoltat.

A.T.: Da, aşa. Fizic era foarte şi voinic, dar şi priceput. Deci lucra orice-i dădeai şi făcea treabă bună. La finalul zilei primul lui câştig a fost un ac, ac de cusut, aşa a fost prima răsplată de la omul respectiv. A plecat spre casă, nah, cu leafa pe ziua respectivă şi pe drum un om cu o căruţă cu paie. Şi el, săracu', nepriceput şi aşa, cum nu l-o dus, o înfipt acu' în paie. Când o ajuns în faţa casei lui să coboare din căruţă nu mai găsea acu'. Se dă jos, dă-l încolo de ac. Mama-l întâmpină, îl întreabă cum a fost prima zi de lucru. I-a povestit el ce lucra.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

„Şi plata?”

„Ei, mami, zice, să ştii că am primit un ac, da' l-am băgat în paie şi, când să cobor, nu l-am mai găsit.”

„Măi, mamă, zice, nu te-ai gândit şi tu? Când primeşti ceva de genul ăsta, întorci vestuţa pe dos şi înfigi acel obiect în vestuţă şi vii cu el acasă.”

„Bine.”

A doua zi, ştiind el de casa respectivă şi că-i de lucru acolo şi că a fost bine primit, merge iarăşi, face treabă bună şi primeşte slănină, o bucăţică de slănină drept răsplată. Acuma, ştiind de la mama că tre' s-o-nfigă în vestă, tot se chinuia să bage-n vestă slănina. Deci el n-avea discernământ, sau cum să zic, cuvântul potrivit pentru aşa. S-a chinuit s-o bage cumva. Ajunge acas', tot era uns pe vestă, tot.

„Păi, mami, ce-ai primit astăzi?”

„Uite, mamă, ce! şi tot se chinuia să...”

„Vai, copilu' mamii, da' nu aşa! zice. Când primeşti ceva de genul ăsta, zice, învălui într-o hârtie şi pui frumos sub braţ şi, na, duci acasă.”

„Bun.”

A treia zi iarăşi pleacă, iară munceşte. Deja vede omul, gazda respectivă, îi foarte mulţumit de el, tot mai mult îi dă, tot mai, vrea cât mai mult să-l răsplătească, îi dă un viţel. El, săracu', tot drumu' căuta ziare şi hârtii să-l învăluie şi să-l bage sub braţ pe viţel, să-l ducă aşa, că aşa o zis mama, nu. Ajunge acasă. Tot ţipa săracu' viţel, plângea, se văita, cum să zic, că tot îl strângea băiatu'.

„Na, mami, ce-ai primit?”

„Păi, uite!”

„Păi da, mamă, nu aşa, zice. Când primeşti ceva de genul ăsta cauţi o sfoară, ceva, îl legi frumos şi-l tragi după tine şi-l pui direct în, cum se cheamă, grajd, aşa, îl legi, îi pui paie în faţă, zice, şi aşa se face.”

„Bine.”

Mâine-zi iarăşi merge la treabă şi, cum spun, omul a fost foarte mulţumit, gazda respectivă, de băiat şi băiatu' o fost şi frumuşel. Acuma că n-o fost el mintal perfect, da' la muncă şi acolo i-o dat super ok. Acuma zice, avea şi el o fată, ce să facă, plăcându-i de băiat şi probabil că şi fata..., nu ştiu ce să zic, dar s-a gândit să-i dea fata, să se mărite cu acel băiat pentru că era şi vrednic, şi frumos şi... Bine. Seara-i dă fata. El, săracu', pe tot drumu' căuta numa' sfori, tot o lega, tot o trăgea după el pe fată. Şi, când o ajuns acasă, o bagă direct în grajd, o leagă de vălăul acela, îi dă tulei, paie, fân, ce i-o da.

„Mami, hai să vezi ce ţi-am adus!”

Mama, bucuroasă deja, c-o zis c-o primit şi vacă, că dac-o primit viţelul acuma sigur o adus şi vacă. Când o ajuns în grajd:

„Vai, zice, mamă, da' ce-ai făcut cu fata asta?”

„Păi am primit-o, zice, şi am făcut cum ai zis tu.”

„Vai, mamă, da' nu-i bine, ia-o de mânuţă, pune-o în cea mai nouă cameră, du-o, pune-i în faţă, nu ştiu, un pahar de apă, omeneşte-o, pup-o, fii cu ea drăguţ, nu aşa.”

În fine, na, îl învaţă ea cum să facă. Acuma câteva zile n-o mai mers la lucru, o rămas cu fata şi duminica să meargă în gostie la părinţi, să ducă fata, na, să-şi vadă şi ea părinţii. Când s-or dus, da' în drum spre părinţi, fata i-o zis:

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

„Măi, zice, când ajungem acolo, tu nu prea ştii să te opreşti când mânânci şi mânci cam cât n-ar trebui. Când văd eu ca-i mâncat destul te calc eu uşor pe picior şi tu te opreşti, da, să nu avem discuţii."

„Bun."

Se duc. Ajung acolo, se pune masa, dar până să se pună supa, sau cu ce-or fi început să mănânce, trece pisica şi-l atinge pe picior şi el a zis:

„Na, dacă m-a atins soţia," aşa s-o gândit el că-i soţia, n-a mai vrut să mănânce nimic.

Degeaba s-o adus după aia supă, sarmale, ce-or fi adus oamenii, că el nu s-o atins de nimica. Toţi îl îmbiau, inclusiv soţia.

„Da' mănâncă ceva, da' gustă! Nu, nu, şi iară nu!"

Bun. Fiind mai departe de casă, o zis că dorm la părinţii fetei. Aşa. S-or culcat, da' el flămând, săracu', nu mai putea de foame şi ştia că mama, fata ştia că mama a pus sarmalele pe cuptor şi i-a zis, băiatul i-a zis la fată:

„Vreau să mănânc."

„Te duci uşor, nu aprinzi lampa, nimica, că-ţi spun eu unde-s sarmale, zice, şi te duci şi mănânci. Să nu te audă nimeni că.."

„Că ţie ţi-e uşor, zicea băiatul la fată, că tu ai mâncat!"

„Păi de ce n-ai mâncat, că o fost mâncare în faţă."

„Păi nu m-ai călcat?"

„Nu, dragă, nu te-am călcat. Înseamnă că o fost pisica."

Na, atuncea s-or înţeles ei că, de fapt, nu l-a călcat. Ş-atunci se scoală el tiptil, merge la sobă, şi, când ia câte o sarmă de-aia mică, mieuna sarma. De fapt, mâţa fătase şi erau mâţiceii aceia. Şi când vine înapoi la nevastă zice:

„Mamă, zice, ce sarmale face mumă-ta, zice, că atunci când o muşcam şi o aşa, zice, mieuna."

„Vai de mine, zice, tu nu eşti normal! Tu ai mâncat mâţii lui maică-mea."

Zice:

„Nu, sau se poate, nu ştiu, în fine."

„Na, stă ce stă el. Acuma i-i sete."

„Auzi, muiere, mie mi-i sete!"

„Doamne, zice, ce te mai apucă şi pe tine. Du-te-n şpaiţ, i-o zis unde, zice, du-te, pune-ţi o cană de vin, bea şi vino înapoi şi te culcă să ne-odihnim că nu mai putem de obosiţi."

Na, merge el în şpaiţ, deschide robinetul la vin, da' nu-l mai închide. Tot vinu' o curs. Şi până să meargă el, o mers şi până la toaletă, şi când o venit înapoi o ajuns în dreptul şpaiţului şi o călcat în ceva apă şi mirosea a vin. Merge înapoi la soţie în pat:

„Auzi, eu cred că am făcut o prostie iarăşi."

„Păi ce-ai mai făcut?"

„Păi am dat drumul la vin şi n-am mai închis robinetul."

„Vai, zice, haida repede, îmbracă-te şi hai să merem că mă omoară părinţii când se scoală că mâţii i-ai mâncat, vinul i-ai dat drumul, zice, suntem de miru' lumii. Hai acas'! Nu mai vreau să mai stăm."

Na, era miezul nopţii, eu ştiu cât noaptea. Zice:

„Hai, o iau înainte", zice fata.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

Şi strigă după el să-nchidă uşa de la ieşire. El, prostovanul, a înteles că s-o ia după el, să ia uşa. O ia ş-o duce în spate şi ea se grăbeşte, fata, se duce înainte. Când se-ntoarce strigă la el.

Cică:

„Ce faci? Nu vii?”

„Păi da ţie ţi-i uşor, zice băiatul, io am de cărat ceva în spate.”

„Păi ce?”

„Păi uşa!”

„Da' ce cauţi dom'le cu uşa?”

„Păi n-ai zis tu s-o iau.”

Zice:

„Nu.”

Că-n bulgăreşte rimează s-o-nchizi cu s-o iei, deci de aia el a înţeles că s-o ia. Na, în fine, acuma dac-ai luat-o, acuma ia-o până acas' că o ducem noi înapoi când mai venim la părinţii mei. În drum spre, obosesc, îi şi noapte şi aşa, se opresc într-o pădure şi nu ştiu cum ajunge el să pună, zic să doarmă noaptea un pic măcar până se face ziuă. Pun, se chinuie cumva, pun aia pe nişte crengi într-un pom aşa şi se culcă pe uşă. La un moment dat, cum dorm ei, se aud sub pom nişte glasuri de oameni şi se uită el în jos şi erau nişte zmei care vorbeau ş-or îngropat nişte comori acolo, chiar sub pom şi cum tot se apleca să-i audă ce vorbesc şi ce fac, tot de curios, pică peste ei.

Ăştia, speriaţi, o iau la fugă care-încotro şi cel mai bătrân ţipă la ei:

„Da' plecaţi, nici nu-ntoarceţi capetele înapoi că cine ştie cine îi şi ne omoară şi... Da' fugiţi cât mai repede!”

Şi zmeii s-au împrăştiat toţi până la ultimul. Şi ei au rămas cu comoara şi, ca şi concluzie, numa' un pic să mă uit aicea că... S-a consolat fata că, deşi e sărac cu duhul, e bogat material şi... da, asta a fost consolarea ei că, deşi băiatul a fost foarte sărac cu duhul a fost bogat material şi au făcut tot ce le-a dorit sufletul până la urmă şi au trăit fericiţi şi, na, cam asta-i povestioara. Nu ştiu cât îi de frumoasă, da'...

E.P.: Ei, da. E foarte frumoasă. Şi, spuneţi-mi, când aţi scris-o în limba română, aţi avut vreo problemă, nu ştiu, era ceva ce a fost mai greu de tradus?

A.T.: Nu, dar, cum am mai spus, chestia cu uşa. Deci fata când a strigat să închidă uşa, seamnănă foarte bine cuvântul ia-o cu închide-o, deci de aia a înţeles el că s-o ia după el şi a scos-o din ţâţâni, a luat-o în spate şi a dus-o. Pe urmă sunt şi alte cuvinte aşa... Trebuia un pic să mă gândesc, normal, că... Nu, dar n-a fost greu, a fost uşor.

Ceea ce atrage atenţia la varianta scrisă constă în observarea pregnantă a pregătirii şi şlefuirii sale. Improvizaţia, încă de la incipit cu forma preluată din naraţiunile româneşti arată interesul informatoarei spre a transmite un material cât mai calitativ. Spre deosebire de prima povestitoare, Ani Talpeş nu vizaeză captarea ascultătorului, însă ea nu beneficiază de un context de povestit adecvat, ci de un proces de cercetare în vederea unui studiu, decât de unul care să reactiveze o formă de povestit tradiţională.

În prima variantă, protagonistul primeşte numele Ion, în vreme ce în varianta audio, acesta dispare. Totodată, Ani Taslpeş nu conservă elemente din dialectul bulgarilor bănăţeni, însă îi conferă naraţiunii un caracter popular prin utilizarea unor regionalisme: ,,cocie” (căruţă), ,,sarmă” (sarmală) ,,pe gostie” (musafiri) etc. Totodată, ea integrează

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

expresii actuale ca ,,super ok" sau exclamaţia ,,nu eşti normal!". În acest mod, textul său se situează la graniţa dintre resuscitare a povestitului împreună cu un mebru al familiei, pigmentarea cu regionalisme şi includerea termenilor contemporani.

De dimensiuni relativ lungi în balanţă cu poveştile Terezei Catarov, basmul lui Ani Talpeş arată că povestitorul mai tânăr are capacitatea de a re-crea o piesă a culturii tradiţionale. Spre deosebire de prima povestitoare, Ani Talpeş nu mizează pe stilul interpretativ, însă mizează pe transmiterea unui material care atinge o valoare aproape patrimonială. Această atitudine este justificată de întreg procesul de pregătire a textului şi de adaptare a sa într-o formă cât mai estetică şi cât mai apropiaă de storetipiile basmelor româneşti. Maniera pe care o alege informatoarea în prezentarea naraţiunii sale este sugestivă pentru statutul actual al basmului popular, în mod predilect pentru informatori din generaţia sa şi încadraţi în cultura urbană.

Ceea ce supinde în debutul interviului, este raportul extrem de fragil a acesteia cu basmul propriu-zis, familia preferând poveştile realiste. În acelaşi timp, informatoarea are conştiinţa transmiterii unui element de patrimoniu, dar şi a unui material care să servească unui cercetător venit din afară: „Mamă, te gândeşti la ce poveşti...ce ştii mai frumos, ce poţi să-mi spui cel mai frumos, cea mai frumoasă poveste, să o povestim şi să o aşternem pe-o hârtie că am să i-o transmit cuiva."

Concluzii

Materialul analizat reprezintă un experiment sugestiv pentru povestitul tradiţional, pentru cum este receptat şi tratat basmul de către persoanele cu o vârstă mai înaintată şi cum este considetat de cele aflate la o generaţie diferenţă. În metamorfoza textului dintr-o limbă în alta, povestitorul mai apropiat de stilul tradiţional preferă să conserve bocetul şi adresările directe, în vreme ce povestitorul modern îi conferă textului o anume implicaţie estetică, îi adaptează cât mai aproape de formula cunoscută din cultura naţională.

În urma studiului comparativ efectuat, se remarcă o ipostază aparte basmului popular, aceea de a fi o piesă de patrimoniu etnic. Deschiderea bulgarilor din Dudeştii Vechi spre acest proces de cercetare şi textele narate constituie un garant pentru reuşita unor cercetări mai ample. De asemenea, revenind la fragmentul din Barbu Theodorescu şi Octav Păun, la caracterizarea speciei ca ,,cea mai iubită" dintre creaţiile tradiţionale, se poate constata, în mod facil necesitatea evaluării basmului popular mai cu seamă din punct de vedere teoretic. În acest caz, aplecarea atenţiei spre povestitorii de generaţii diferite şi studierea comparatvă a acestora, reprezintă un pol de cercetare inovator şi necesar naraţiunilor populare.

Bibliografie

Pitrè, Giuseppe *Fabe, novelle e racconti popolari siciliani raccolti ed illustrati da Giuseppe Pitré, Con Discorso preliminare,Grammatica del dialetto e delle parlate siciliane. Saggio di novelline albanesi di Sicilia e Glossario*, vol. I, Bologna, Forni Editore, 1985, ediţia online.
Pop, Mihai, *Folclor literar românesc, vol. I,* Editura Grai şi suflet – Cultura Naţională, Bucureşti, 1998
Theodorecu, Barbu, Păun, Octav, *Folclor literar românesc*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1967.

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)

„Banaterra” [on line] la URL: http://www.banaterra.eu/romana/rusnac-mircea-impotriva-falsificarilor-comuniste-ale-istoriei-banatului [accesat la 20.11.2013]
„Banatera” [on line] URL: http://www.banaterra.eu/romana/node/927 [Accesat în 01.11.2013].

BDD-V483 © 2013 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:47:49 UTC)